

Echinops sphaerocephalus L. (Przegorzan kulisty)

rodzina Asteraceae (Compositae)

Jest rośliną pochodzenia stepowego. Występuje w zachodniej Azji i środkowej Europie. W Polsce pojawił się mniej więcej w XVI w. i jest rośliną średnio pospolitą, wręcz ruderalną. Jest to okazała bylina, posiadająca grube i głęboko sięgające korzenie palowe - bardzo słabo rozgałęzione. Cała roślina jest bardzo podobna do ostu. Jej sztywne, pokryte białym filcem pędy osiągają wysokość około 100 cm (do 200cm). Łodyga jest wzniesiona, gruba, pokryta białawym kutnerem i gruczołowato owłosiona. Ulistnienie ułożone skrętoległe. Liście długie do 25-35 cm, największe - odziomkowe, pędowe coraz mniejsze i mniej wrębne. Są siedzące, pierzastodzielne, (pierzasto wcinane), ostro ząbkowane i kolczaste, o trójkątnie lancetowatych, odcinkach. Z górnej strony liście są zielone, na spodniej pokryte wełnistym, białym kutnerem.

Przegorzan zakwita w drugim roku uprawy. Kwitnie od lipca do września, jest owadopylny. Kwiaty barwy szaro-niebieskiej zebrane są na szczycie pędu w idealnie kuliste główki o średnicy 3-6 cm. Główna złożona jest z licznych jednokwiatowych koszyczków - tylko kwiaty rurkowe, podparte podsadkami. Już przed kwitnieniem wybarwiają się na kolor stalowo-niebieski - korona kwiatu jest o 5 jęczyczkowatych ząbkach, a pylniki są ciemnoniebieskie zrosnięte w rurkę. Po kwitnieniu warto rośliny mocno przyciąć, prowokując drugie kwitnienie. Owocem jest niełupka o długości 8-12 mm, zawiązuje nasiona bardzo obficie.

Jest to roślina wytrzymała i ekspansywna. Wymaga stanowiska słonecznego(nawet palące słońce), i suchego, osłoniętego od wiatru. Gatunek również niewybredny w stosunku do gleby. Gleba raczej przeciętna, raczej sucha, luźna, przepuszczalna, piaszczysta, nawet żwir. Unikać jedynie należy gleb ciężkich i wilgotnych. Warunkiem jest zawartość sporej ilości wapnia i odczyn podłoża od obojętnego do lekko zasadowego. Jest rośliną w pełni mrozoodporną.

Przegorzan bardzo dobrze nadaje się na nasadzenia naturalistyczne oraz na tzw. suche rabaty. Nadaje się też na kwiat cięty, do wykorzystania w suchych bukietach. Jest rośliną miododajną - przyciąga sporo os, pszczoł, trzmieli i czasem bywa uprawiany w tym celu. Gatunek chętnie sadzony na jesiennych rabatach bylinowych ze względu na dekoracyjność - spore rozmiary, dekoracyjne ulistnienie i ładne kolczaste kwiatostany (stąd nazwa łacińska „echinus” – jeż). Gatunek łatwy w uprawie. Jest rośliną lekko trującą. Rozmnażamy je przez wysiew nasion, a odmiany przez sadzonki korzeniowe i podział karp.